

Aan
de Staatssecretaris van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschappen
p/a de algemene rijksarchivaris
Postbus 90520
2509 LM 's-Gravenhage

Onderwerp
ontwerp-selectielijst archiefbescheiden
beleidsterrein "Personenvervoer" over de periode 1945-1996

R.J. Schimmelpennincklaan 3
Postbus 61243
2506 AE Den Haag
Telefoon 070 - 310 66 86
Telefax 070 - 361 47 27
E-mail cultuur@cultuur.nl

Mijnheer de Staatssecretaris,

1. Bij uw hiernaast vermelde brief deelde u de Raad voor Cultuur mede, dat de minister van Verkeer en Waterstaat u heeft verzocht uw medewerking te verlenen aan de vaststelling van de selectielijst archiefbescheiden op het beleidsterrein 'Personenvervoer' over de periode 1945-1996.
In uw brief verzocht u de Raad om binnen drie maanden advies uit te brengen. Wegens de afronding van de Cultuurnota-advisering en een personele wisseling bij het secretariaat van de Bijzondere Commissie Archieven is het echter niet gelukt om binnen deze termijn te adviseren. De Raad biedt u hierbij zijn verontschuldigingen aan voor de ontstane vertraging.
2. De Raad heeft deze ontwerp-lijst in eerste instantie aan procedurele en vervolgens aan inhoudelijke aspecten getoetst. Zijn belangrijkste bevindingen - deze worden in respectievelijk de paragrafen 3 en 4 uitgewerkt - zijn:
 - a. Procedureel
 1. Het voorstel heeft alle procedurele voorbereidende stappen doorlopen; alle relevante stukken waren bij de adviesaanvraag bijgevoegd;
 2. Het verslag van het driehoeksoverleg voldoet vervolgens aan de eisen die daaraan gesteld moeten worden;
 3. Een externe deskundige is bij de ambtelijke voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken geweest;
 - b. Inhoudelijk
 4. De Raad heeft de ontwerp-lijst beoordeeld voor zover ten aanzien van de daarin vermelde neerslag van handelingen het driehoeksoverleg heeft plaatsgehad;
 5. De selectiedoelstelling is toegepast op een wijze, die daarvan mag worden verwacht; met betrekking tot de selectiecriteria moet de Raad constateren dat criteria zijn gehanteerd die nog niet formeel zijn vastgesteld;

Datum
24 OKT. 2000
Uw kenmerk
R&B/osta/2000.964
Uw brief van
25 mei 2000
Ons kenmerk
arc-2000.1593/2

6. De Raad gaat ervan uit, dat bij de ambtelijke voorbereiding van het ontwerp in voldoende mate rekening is gehouden met de belangen van de administratie en die van de recht- en bewijszoekenden;
7. Voor wat betreft het belang van historisch onderzoek conformeert de Raad zich aan de inbreng van de betrokken externe deskundige.

Mits rekening wordt gehouden met zijn aanbevelingen adviseert de Raad u over te gaan tot de vaststelling van de onderhavige ontwerp-selectielijst archiefbescheiden.

De in uw adviesaanvraag gestelde specifieke vragen worden in de paragrafen 3, 4 en 5 van dit advies mede beantwoord.

Pagina

2

Ons kenmerk

arc-2000.1593/2

3. *Toetsing van procedurele aspecten*

Voor wat betreft de procedurele aspecten zij in eerste plaats gememoreerd, dat de ontwerp-lijst als basiselectiedocument tot stand is gekomen overeenkomstig de methode, die uitgaat van een analyse, beschrijving en waardering van handelingen van de (rijks-)overheid, de zgn. PIVOT-methode. Aan dat ontwerp is een institutioneel onderzoek vooraf gegaan, waarvan verslag is gedaan in het rapport *"Iedereen onderweg. Rapport institutioneel onderzoek personenvervoer 1945-1996 ('s-Gravenhage)*.

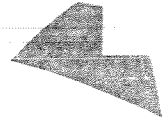
Bij uw adviesaanvraag was tevens gevoegd een exemplaar van het verslag betreffende het, in artikel 3 van het Archiefbesluit 1995 voorgeschreven, overleg ter voorbereiding van de onderhavige ontwerp-selectielijst, het zgn. driehoeksoverleg.

Hieruit is de Raad gebleken, dat aan dat overleg is deelgenomen door de daartoe, in artikel 3, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995 genoemde, personen en dat al ten tijde van het driehoeksoverleg een externe deskundige bij de voorbereiding van de ontwerp-lijst betrokken is geweest.

Het driehoeksverslag biedt voldoende inzicht in de tijdens dat overleg gebleken inhoudelijke knelpunten, het beraad daarover alsmede een motivering van de uiteindelijke voorstellen in dat verband.

Op grond van de nadere informatie en toelichting heeft de Raad kunnen vaststellen, dat het uitgebreide commentaar van de externe deskundige bij de ambtelijke voorbereiding van de lijst op een goede en zorgvuldige manier is betrokken en, waar mogelijk, in de concept-lijst is verwerkt.

De openbare terinzagelegging heeft blijkens uw adviesaanvraag niet geresulteerd in een reactie. De bij het driehoeksoverleg betrokken materiedeskundige heeft, blijkens een bij de adviesaanvraag gevoegd schrijven van het Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap van 4 mei 2000, geen aanvullend commentaar op de ter inzage gelegde versie.

4. *Toetsing van inhoudelijke aspecten*

Mede op grond van zijn hiervoor vermelde bevindingen heeft de Raad getracht zich een oordeel te vormen over de inhoudelijke aspecten van het onderhavige ontwerp. Hij heeft daarbij vooral gelet op de reikwijdte van de ontwerp-lijst (par. 4.1), de wijze waarop de gehanteerde selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria zijn toegepast (par. 4.2), alsmede op de vraag of in afdoende mate met de verschillende belangen rekening is gehouden (par. 4.3)

Pagina

3

Ons kenmerk

arc-2000.1593/2

4.1. *De reikwijdte van de ontwerp-lijst*

De ontwerp-lijst bevat voorstellen omtrent de selectie van handelingen op het beleidsterrein 'Personenvervoer' over de periode 1945-1996. Het verslag van het driehoeksoverleg maakt melding van het feit dat alleen de handelingen voor welke neerslag de Minister van Verkeer & Waterstaat zorgdrager is van een waardering zijn voorzien. De Raad heeft daarom uitsluitend die handelingen bekeken. De handelingen van de andere bij het onderhavige beleidsterrein betrokken actoren zijn, in afwachting van uitgewerkte voorstellen hieromtrent, buiten beschouwing gelaten.

4.2. *Toepassing van de selectiedoelstelling en -criteria*

Uit het driehoeksverslag en de aanvullende rapportage blijkt, dat de selectiedoelstelling is toegepast in de versie waarin ook rekening wordt gehouden met het aspect van het veilig stellen van de bronnen voor de kennis van de Nederlandse samenleving en cultuur.

Met betrekking tot de aan die doelstelling gerelateerde selectiecriteria moet hij echter constateren, dat als zodanig de nog niet formeel vastgestelde criteria uit 1997 zijn gebruikt. Op een dergelijk gebruik van deze criteria heeft de Raad reeds gewezen in eerdere adviezen. In reactie hierop heeft U bij brief van 3 november 1999, nr.R&B/OSTA/99/1116, aangekondigd dat de Raad hierover nader zou worden geïnformeerd. Deze nadere informatie heeft de Raad echter nog niet mogen ontvangen.

4.3. *De waardering van de in artikel 2, eerste lid, onder d, van het Archiefbesluit 1995 bedoelde belangen.*

Ten aanzien van de feitelijke toepassing van de selectiedoelstelling en de daaraan gerelateerde selectiecriteria gaat de Raad er van uit, dat het administratieve belang, omvattende de aspecten 'verantwoording en bedrijfsvoering', in het driehoeksoverleg, waaraan ook door representanten van de zorgdrager is deelgenomen, genoegzaam is gewaardeerd. In gelijke zin neemt hij aan, dat ook met het belang van de recht- en bewijszoekenden voldoende rekening is gehouden.

Voor wat betreft de waardering van het historisch belang bij de, in de concept-lijst genoemde handelingen conformeert de Raad zich, behoudens hetgeen in paragraaf 5 volgt, aan de inbreng van de externe deskundige tijdens de totstandkoming van het ontwerp en de daarover in het driehoeksoverleg bereikte overeenstemming.

5. *Nadere beoordeling van de ontwerp-lijst*

In aansluiting op bovenstaande overwegingen en bevindingen heeft de Raad de verschillende onderdelen van de ontwerp-lijst gezien. In algemene zin kan hij instemmen met de lijst; deze geeft hem slechts aanleiding tot de navolgende opmerkingen.

Pagina

4

Ons kenmerk

arc-2000.1593/2

Bijlage 1: Activiteiten bij de uitvoering van spoorwegwerken

In bovengenoemde bijlage worden *handelingen 585-591* nader uitgewerkt.

a. Technische ontwerpen:

(a) De neerslag van de handeling *het in uitwerkingsnota's stellen van (rand)voorwaarden aan de veiligheid van spoorwegprojecten* acht de Raad vanuit juridisch en historisch oogpunt het bewaren waard, tenzij de informatie is opgenomen in verzameldocumenten die bewaard blijven.

d. Grondverwerving:

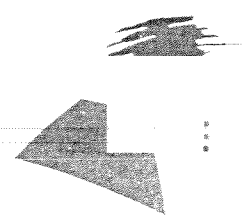
(l) De neerslag van de handeling *het overleggen met NS RIB en NS Vastgoed over de eventuele knelpunten die zich bij de implementatie van afspraken over bestemming en ontwikkeling van gronden t.b.v. verkeers- en vervoerinfrastructuuruitbreidingen kunnen voordoen* komt voor vernietiging in aanmerking. Anders dan dit voorstel meent de Raad dat deze informatie bewaard dient te blijven ten behoeve van later historisch onderzoek, zodat kan worden getoetst hoe in bestuurlijke en uitvoerende zin met mogelijke knelpunten is omgegaan.

(n) *Het bij minnelijke overeenkomst verwerven van percelen, erfdienstbaarheden en andere zakelijke rechten die voor de aanleg van de HSL benodigd zijn.*

De Raad vraagt zich af of het - in tegenstelling tot de voorgestelde vernietigingstermijn van 20 jaar - ten aanzien van de eigendomsbewijzen raadzaam is bovendien te bepalen dat deze worden bewaard totdat in de eigendomssituatie verandering zal zijn opgetreden.

(q) *Het, samen met NS, opstellen van schadevergoedingsregelingen voor de aanleg van spoorwegen.*

De Raad pleit ervoor om de neerslag van deze handeling, voor zover het algemene regelingen betreft, voor bewaring in aanmerking te laten komen, tenzij deze regelingen elders zijn gepubliceerd.

(r) *Het vóór de bouw inventariseren van de staat van onroerend goed (zg. nul-situatie) dat in de risicozone van de bouwwerkzaamheden ligt, ten behoeve van de eventuele schadevergoeding wegens uitvoeringsschade.*

De Raad vraagt zich af of het niet raadzaam zou zijn de neerslag van deze handeling pas te vernietigen op het moment waarop het recht op een eventuele schadevergoeding onherroepelijk verjaard zal zijn.

(s) *Voorgesteld wordt om de handeling het benoemen en instrueren van de leden van commissies die adviseren over de regeling en toewijzing van schadeloosstellingen in verband met de uitvoering van spoorwegwerken voor vernietiging voor te dragen. De Raad kan zich met dit voorstel verenigen, mits de benoemingen van en instructies voor commissieleden elders bewaard blijven.*

Pagina

5

Ons kenmerk

arc-2000.1593/2

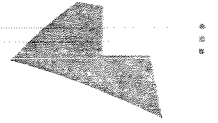
(x) *Het geven van juridisch advies aan de NS bij de grondverwerving (onteigening) en schadevergoeding ten gevolge van railinfrastructuur.* De Raad acht de juridische advisering van de belanghebbende minister aan de NS vanuit het oogpunt van historisch onderzoek van belang. Tenzij de informatie al elders in een archiefwettelijke context zou worden bewaard, pleit hij er daarom voor deze neerslag te bewaren.

f. Opneming en evaluatie:

(ad) *In deze handeling wordt de neerslag het op basis van een door de m.e.r.-commissie vastgesteld evaluatieprogramma evalueren van de milieueffecten na de uitvoering van een spoorwegwerk vernietigbaar gesteld.* Anders dan dit voorstel meent de Raad dat deze informatie bewaard dient te blijven temeer daar voor PIVOT in het algemeen als beginsel geldt dat stukken betreffende evaluaties bewaard worden.

Handeling 625-631

In de ontwerp-selectielijst staat vermeld dat *handeling 625-631* voor vernietiging in aanmerking komen. Deze handelingen hebben betrekking op *het beoordelen en beslissen op investeringsbijdragen*. Het gaat hier om lokale investeringsplannen die aan het rijk worden voorgelegd. Vernietiging van de neerslag wordt gerechtvaardigd met een verwijzing naar de inhoud van de archieven van de betrokken gemeenten. De Raad plaatst kanttekeningen bij deze argumentatie. Voorkomen moet worden dat archiefstukken worden vernietigd die bijvoorbeeld als gevolg van een calamiteit niet meer in een gemeentearchief aanwezig zijn. Derhalve verzoekt de Raad u met klem om, alvorens de waardering vernietigen te handhaven, de visie van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten te vragen op de argumentatie dat de neerslag van handelingen 625-631 blijvend wordt bewaard bij de gemeentearchieven. Voor zover nodig zal een daadwerkelijke afstemming met de selectielijst archiefbescheiden voor de gemeenten moeten plaatsvinden.

Handeling 676-751

Het baart de Raad zorgen dat praktisch de hele neerslag van het spoorwegtoezicht voor vernietiging wordt voorgedragen. Hij acht het aannemelijk dat deze neerslag voor historisch onderzoek relevant bronnenmateriaal bevat. Immers, bij bedoeld toezicht wordt zichtbaar gemaakt wat zich daadwerkelijk op dat terrein heeft voorgedaan. Vanuit deze overweging meent de Raad dat (een deel van) de neerslag een relevante bijdrage levert aan de reconstructie van het overheidshandelen op genoemd beleidsterrein en voor bewaring in aanmerking moet komen. Om deze reden vraagt hij aan u een nader uitgewerkt voorstel voor de waardering van de handelingen 676-751. De Raad is uiteraard bereid om over dit voorstel te adviseren.

Pagina

6

Ons kenmerk

arc-2000.1593/2

6. *Advies*

De Raad adviseert u de ontwerp-selectielijst vast te stellen met inachtneming van de hierboven gemaakte opmerkingen.

Dit advies is voorbereid door de Bijzondere Commissie Archieven van de Raad. Deze commissie staat onder voorzitterschap van mw. drs. E.A.G. van den Bent, lid van de Raad. Secretaris is drs. S. Kers.

Hoogachtend,

mr. W. Sorgdrager
Voorzitter

dr. J.A. Brandenburg
Algemeen secretaris